

LECTIO DIVINA SEGÉDANYAG

a szentmise evangéliumi szakaszához

Lk 10,25-37

Évközi 15. vasárnap („C” év)

Mester, mit tegyek, hogy elnyerjem az örök életet?

PÉCSI EGYHÁZMEGYE

„REMÉNYT ÉS JÖVŐT ADOK NEKTEK”
(JEREMIÁS 29,11)

+ EVANGÉLIUM Szent Lukács könyvéből

Mester, mit tegyek, hogy elnyerjem az örök életet?

Abban az időben egy törvénytudó odalépett Jézushoz, hogy próbára tegye őt: „Mester – szólította meg –, mit tegyek, hogy elnyerjem az örök életet?” Jézus így felelt: „Mit mond erről a törvény? Mit olvasol benne?” A törvénytudó így válaszolt: „Szeresd Uradat, Istenedet, teljes szívedből, teljes lelkedből, teljes erődből és teljes elmédből, felebarátodat pedig, mint saját magadat.” Jézus ezt mondta neki: „Helyesen feleltél. Tedd ezt, és élni fogsz.”

A törvénytudó igazolni akarta magát, ezért megkérdezte Jézustól: „De hát ki az én felebarátom?” Jézus történettel felelt a kérdésre: „Egy ember Jeruzsálemből lement Jerikóba. Rablók kezébe került. Ezek kifosztották, véresre verték, és félholtan otthagyták.

Egyszer csak egy pap jött lefelé az úton. Észrevette, de elment mellette.

Azután egy levita jött arra. Ő is meglátta, de elment mellette.

Végül egy szamaritánusnak is arra vitt az útja. Amikor megpillantotta, megesett rajta a szíve. Odament hozzá, olajat és bort öntött sebeire, és bekötözte, majd pedig felültette teherhordó állatára, elvitte egy vendégfogadóba és gondoskodott róla. Másnap elővett két dénárt, odaadta a fogadónak ezzel a kéréssel: Viseld gondját, és ha többet költenél rá, visszatérve megadom neked.

Mit gondolsz, e három közül ki volt az igazi felebarátja annak, aki a rablók kezébe került?” A törvénytudó így válaszolt: „Aki irgalmasságot cselekedett vele.”

Jézus így folytatta: „Menj és te is hasonlóképpen cselekedjél!”

1. LECTIO – OLVASÁS

1.1. GÖRÖG SZÖVEG SZÓ SZERINTI FORDÍTÁSA

²⁵ Καὶ ἰδοὺ νομικός τις ἀνέστη ἐκπειράζων αὐτὸν λέγων· Διδάσκαλε, τί ποιήσας ζωὴν αἰώνιον κληρονομήσω;

És, íme egy törvénytudó fellépett próbára téve őt mondva: „Mester, mit cselekedve fogom örökölni az örök életet?”

²⁶ ὁ δὲ εἶπεν πρὸς αὐτόν· Ἐν τῷ νόμῳ τί γέγραπται; πῶς ἀναγινώσκεις;

Ő pedig mondta neki: „Mi van megírva a törvényben? Hogyan olvasod?”

²⁷ ὁ δὲ ἀποκριθεὶς εἶπεν· Ἀγαπήσεις κύριον τὸν θεόν σου ἐξ ὅλης τῆς καρδίας σου καὶ ἐν ὅλῃ τῇ ψυχῇ σου καὶ ἐν ὅλῃ τῇ ἰσχύϊ σου καὶ ἐν ὅλῃ τῇ διανοίᾳ σου, καὶ τὸν πλησίον σου ὡς σεαυτόν.

Ő pedig felelve mondta: „Szeretni fogod az Urat a te Istenedet teljes szívedből, és teljes lelkeddel, és teljes erőddel, és teljes értelmekkel, és felebarátodat, mint tenmagadat.”

²⁸ εἶπεν δὲ αὐτῷ· Ὁρθῶς ἀπεκρίθης· τοῦτο ποίει καὶ ζήσῃ.

Mondta pedig neki: „Helyesen feleltél: ezt tedd, és élni fogsz!”

²⁹ Ὁ δὲ θέλων δικαιῶσαι ἑαυτόν εἶπεν πρὸς τὸν Ἰησοῦν· Καὶ τίς ἐστὶν μου πλησίον;

Ő pedig akarva igazolni magát mondta Jézusnak: „És ki az én felebarátom?”

³⁰ ὑπολαβὼν δὲ ὁ Ἰησοῦς εἶπεν· Ἄνθρωπός τις κατέβαινεν ἀπὸ Ἱερουσαλὴμ εἰς Ἱεριχὼ καὶ λησταῖς περιέπεσεν, οἱ καὶ ἐκδύσαντες αὐτόν καὶ πληγὰς ἐπιθέντες ἀπῆλθον ἀφέντες ἡμιθανῆ.

Felelve Jézus mondta: „Egy ember lement Jeruzsálemből Jerikóba, és rablók kezébe került, és akik levetköztetve őt, és ütésekkel adva elmentek ott hagyva félholtan.

³¹ κατὰ συγκυρίαν δὲ ἱερεὺς τις κατέβαινεν ἐν τῇ ὁδῷ ἐκείνῃ, καὶ ἰδὼν αὐτὸν ἀντιπαρῆλθεν· **Történetesen pedig egy pap lement azon az úton, és látva őt elment mellette.**

³² ὁμοίως δὲ καὶ Λευίτης κατὰ τὸν τόπον ἐλθὼν καὶ ἰδὼν ἀντιπαρῆλθεν.

Hasonlóan pedig egy levita is (lőn) át a helyen menve, és látva, elment mellette.

³³ Σαμαρίτης δὲ τις ὁδεύων ἦλθεν κατ’ αὐτόν καὶ ἰδὼν ἐσπλαγχνίσθη,

Egy szamaritánus pedig utazva ment arra felé, és látva zsigereiben megrendült,

³⁴ καὶ προσελθὼν κατέδησεν τὰ τραύματα αὐτοῦ ἐπιχέων ἔλαιον καὶ οἶνον, ἐπιβιβάσας δὲ αὐτόν ἐπὶ τὸ ἴδιον κτῆνος ἤγαγεν αὐτόν εἰς πανδοχεῖον καὶ ἐπεμελήθη αὐτοῦ.

És odamenve bekötötte a sebeit, ráöntve olajat és bort, ráültetve pedig őt a saját állatára, elvitte őt a fogadóba, és gondoskodott róla.

35 καὶ ἐπὶ τὴν αὐρίον ἐκβαλὼν δύο δηνάρια ἔδωκεν τῷ πανδοχεῖ καὶ εἶπεν Ἐπιμελήθητι αὐτοῦ, καὶ ὃ τι ἂν προσδαπανήσης ἐγὼ ἐν τῷ ἐπανέρχεσθαί με ἀποδώσω σοι.

És másnap elővéve adott két dénárt a fogadósnak, és mondta: „Gondoskodj róla, és, amit még költesz, én, amikor visszatérek, meg fogom adni neked!”

36 τίς τούτων τῶν τριῶν πλησίον δοκεῖ σοι γεγονέναι τοῦ ἐμπεσόντος εἰς τοὺς ληστὰς;

„E három közül ki látszik számodra, hogy felebarátja volt annak, aki a rablók kezébe került?”

37 ὁ δὲ εἶπεν Ὁ ποιήσας τὸ ἔλεος μετ’ αὐτοῦ. εἶπεν δὲ αὐτῷ ὁ Ἰησοῦς Πορεύου καὶ σὺ ποίει ὁμοίως.

Ő mondta pedig: „Aki irgalmasságot tett vele.” Mondta pedig neki Jézus: „Menj, és te cselekedj hasonlóképpen!”

1.2. NOVA VULGATA ÉS MAGYAR FORDÍTÁSOK

NOVA VULGATA

Szent István Társulat fordítása

Szent Jeromos Katolikus Bibliatársulat fordítása

Békés-Dalos Újszövetségi Szentírás

Károli Gáspár revideált fordítása

Simon Tamás László O.S.B. Újszövetség-fordítása

25 ET ECCE QUIDAM LEGIS PERITUS SURREXIT TENTANS ILLUM DICENS: “MAGISTER, QUID FACIENDO VITAM AETERNAM POSSIDEBO?”.

25 **Egy törvénytudó felállt, hogy próbára tegye. „Mester – szólította meg –, mit tegyek, hogy eljussak az örök életre?”**

25 Ekkor fölállt egy törvénytudó, hogy próbára tegye, és így szólt: »Mester! Mit tegyek, hogy elnyerjem az örök életet?«

25 ***Akkor odalépett egy törvénytudó és próbára akarta tenni. „Mester, monda, mit tegyek, hogy eljussak az örök életre?”***

25 ***És ímé egy törvénytudó felkele, kísértvén őt, és mondván: Mester, mit cselekedjem, hogy az örök életet vehessem?***

25 Ekkor előállt egy törvénytudó, hogy próbára tegye, és így szólt: – Mester, mit kell tennem, hogy részem legyen az örök életben?

26 AT ILLE DIXIT AD EUM: “IN LEGE QUID SCRIPTUM EST? QUOMODO LEGIS?”.

26 **Megkérdezte tőle: „Mi van megírva a törvényben? Hogyan olvasod?”**

26 Ő ezt válaszolta neki: »Mi van írva a törvényben? Hogyan olvasod?«

26 ***Ő megkérdezte: „Mit szab meg a törvény? Hogyan olvasod?”***

26 ***Ő pedig monda annak: A törvényben mi van megírva? mint olvasod?***

²⁶ Így felelt neki: – A Törvényben mi van megírva? Hogyan olvasod?

²⁷ ILLE AUTEM RESPONDENS DIXIT: “DILIGES DOMINUM DEUM TUUM EX TOTO CORDE TUO ET EX TOTA ANIMA TUA ET EX OMNIBUS VIRIBUS TUIS ET EX OMNI MENTE TUA ET PROXIMUM TUUM SICUT TEIPSUM”.

²⁷ **Így válaszolt: „Szeresd Uradat, Istenedet, teljes szívedből, teljes lelkedből, teljes erődből és teljes elmédből, felebarátodat pedig, mint saját magadat.”**

²⁷ Az így felelt: »Szeresd Uradat, Istenedet teljes szívedből és teljes lelkedből, minden erődből és egész elmédből; felebarátodat pedig, mint önmagadat«.

²⁷ **Az így válaszolt: „Szeresd Uradat Istenedet teljes szívedből, teljes lelkedből, minden erődből és teljes elmédből; felebarátodat pedig, mint önmagadat.”**

²⁷ Az pedig felelvén, monda: Szeresd az Urat, a te Istenedet teljes szívedből és teljes lelkedből és minden erődből és teljes elmédből; és a te felebarátodat, mint magadat.

²⁷ Az így válaszolt: – Szeresd az Urat, a te Istenedet teljes szívedből, teljes lelkedből, teljes erődből és teljes elmédből, és felebarátodat, mint önmagadat!
–

²⁸ DIXITQUE ILLI: “RECTE RESPONDISTI; HOC FAC ET VIVES”.

²⁸ „Helyesen feleltél. Tégy így, és élni fogsz!” – válaszolta neki.

²⁸ Erre ő így szólt: »Helyesen feleltél! Tedd ezt, és élni fogsz.«

²⁸ „**Helyesen feleltél, dicsérte meg, tégy így és élni fogsz.**”

²⁸ Monda pedig annak: Jól felelél; ezt cselekedd, és élsz.

²⁸ Helyesen feleltél – mondta neki. – Tedd ezt, és élni fogsz!

²⁹ ILLE AUTEM, VOLENS IUSTIFICARE SEIPSUM, DIXIT AD IESUM: “ET QUIS EST MEUS PROXIMUS?”.

²⁹ **De az igazolni akarta magát, ezért megkérdezte Jézustól: „Kit tekintsek felebarátomnak?”**

²⁹ De az igazolni akarta magát, ezért megkérdezte Jézust: »De ki az én felebarátom?«

²⁹ **Ő azonban igazolni akarta magát és tovább kérdezte Jézust: „De ki az én felebarátom?”**

²⁹ Az pedig igazolni akarván magát, monda Jézusnak: De ki az én felebarátom?

²⁹ Az viszont igazolni akarta magát, és ezt mondta Jézusnak: – És ki az én felebarátom?

³⁰ SUSCIPiens AUTEm IESUS DIXIT: “HOMO QUIDAM DESCENDEBAT AB IERUSALEM IN IERICHO ET INCIDIT IN LATRONES, QUI ETIAM DESPOLIAVERUNT EUM ET, PLAGIS IMPOSITIS, ABIERUNT, SEMIVIVO RELICTO.

³⁰ **Erre Jézus átvette a szót: „Egy ember Jeruzsálemből Jerikóba ment. Rablók kezébe került. Ezek kifosztották, véresre verték, és félholtan otthagyták.**

³⁰ Jézus akkor így kezdett beszélni: »Egy ember Jeruzsálemből Jerikóba ment, és rablók kezébe került. Azok kifosztották, véresre verték, majd félholtan otthagyták és eltávoztak.

³⁰ ***Erre Jézus vette át a szót: „Egy ember lement Jeruzsálemből Jerikóba. Rablók kezére került, azok kifosztották, véresre verték és félholtan otthagyták.***

³⁰ *Jézus pedig felelvén, monda: Egy ember megy vala alá Jeruzsálemből Jerikóba, és rablók kezébe esék, a kik azt kifosztván és megsebesítvén, elmenének, és ott hagyák félholtan.*

³⁰ Jézus értette a kérdést, és válaszolt: – Egy ember ment le Jeruzsálemből Jerikóba. Rablók kezébe került, akik elvették ruháit, megverték, azután félholtan otthagyták, és elmentek.

³¹ ACCIDIT AUTEm, UT SACERDOS QUIDAM DESCENDERET EADEM VIA ET, VISO ILLO, PRAETERIVIT;

³¹ **Történetesen egy pap tartott lefelé az úton. Észrevette, de elment mellette.**

³¹ Történetesen egy pap ment azon az úton lefelé; látta, de továbbment.

³¹ ***Egy pap jött lefelé az úton, észrevette, de továbbment.***

³¹ *Történet szerint pedig megy vala alá azon az úton egy pap, a ki azt látván, elkerülé.*

³¹ Történetesen egy pap ment azon az úton Jeruzsálemből, de amikor meglátta, elkerülte.

³² SIMILITER ET LEVITA, CUM ESSET SECUS LOCUM ET VIDERET EUM, PERTRANSIIT.

³² **Ugyanígy közeledett egy levita is. Látta, de továbbment.**

³² Hasonlóképpen egy levita is, amikor ahhoz a helyhez ért és látta őt, elment mellette.

³² ***Később egy levita jött arra, meglátta, de ő is elment mellette.***

³² *Hasonlóképpen egy Lévitá is, mikor arra a helyre ment, és azt látta, elkerülé.*

³² Hasonlóképpen egy levita is odaért arra a helyre, és amikor meglátta, a másik oldalon továbbment.

³³ SAMARITANUS AUTEM QUIDAM ITER FACIENS, VENIT SECUS EUM ET VIDENS EUM MISERICORDIA MOTUS EST,

³³ **Végül egy szamariainak is arra vitt az útja. Amikor meglátta, megesett rajta a szíve.**

³³ Arra ment egy samaritánus is. Amikor odaért hozzá és meglátta, megesett rajta a szíve.

³³ ***Végül egy samaritánusnak is arra vitt az útja. Mikor megpillantotta, megesett rajta a szíve.***

³³ *Egy samaritánus pedig az úton menvén, odaért, a hol az vala: és mikor azt látta, könnyörületességre indula.*

³³ Egy úton lévő samaritánus pedig, amikor odaért és meglátta, megszánta.

³⁴ ET APPROPIANS ALLIGAVIT VULNERA EIUS INFUNDENS OLEUM ET VINUM; ET IMPONENS ILLUM IN IUMENTUM SUUM DUXIT IN STABULUM ET CURAM EIUS EGIT.

³⁴ **Odament hozzá, olajat és bort öntött a sebeire és bekötözte, magát az embert pedig felültette teherhordó állatára, elvitte egy fogadóba és ápolta.**

³⁴ Odalépett hozzá, olajat és bort öntött a sebeire, és bekötözte; azután fölöttette teherhordó állatára, elvitte egy fogadóba és ápolta.

³⁴ ***Odament hozzá, olajat és bort öntött sebeire és bekötözte azokat. Aztán fölöttette teherhordó állatára, szállására vitte és gondját viselte.***

³⁴ *És hozzájárulván, bekötözté annak sebeit, olajat és bort töltvén azokba; és azt felhelyezvén az ő tulajdon barmára, vivé a vendégfogadó házhoz, és gondját viselé néki.*

³⁴ Odament hozzá, olajat és bort öntött sebeire, és bekötözte őket. Aztán feltette a saját állatára, elvitte egy fogadóba, és ápolta.

³⁵ ET ALTERA DIE PROTULIT DUOS DENARIOS ET DEDIT STABULARIO ET AIT: “CURAM ILLIUS HABE, ET, QUODCUMQUE SUPEREROGAVERIS, EGO, CUM REDIERO, REDDAM TIBI”.

³⁵ **Másnap elővett két dénárt, odaadta a fogadósnek ezzel a kéréssel: Viseld gondját, és ha többet költenél, visszatérve megadom neked.**

³⁵ Másnap elővett két dénárt, odaadta a fogadósnek, és ezt mondta: ‘Viseld gondját neki, és ha többet költenél, amikor visszatérek, megadom neked.’

³⁵ ***Másnap reggel elővett két dénárt és a gazdának adta e szavakkal: viseld gondját. Amivel többet költesz rá, megadom neked, amikor visszatérek.***

³⁵ *Másnap pedig elmenőben két pénzt kivévén, adá a gazdának, és monda néki: Viselj gondot reá, és valamit ezen fölül reáköltesz, én mikor visszatérek, megadom néked.*

³⁵ Másnap elővett két dénárt, odaadta a fogadósnek, és azt mondta neki: „Viselj rá gondot, és ha valamit még ráköltesz, amikor visszatérek, megadom neked.”

³⁶ QUIS HORUM TRIUM VIDETUR TIBI PROXIMUS FUISSE ILLI, QUI INCIDIT IN LATRONES?”.

³⁶ **Mit gondolsz, e három közül ki volt az igazi felebarátja annak, aki a rablók kezébe került?”**

³⁶ Mit gondolsz, e három közül melyik lett a felebarátja annak, aki a rablók kezébe került?«

³⁶ **Mit gondolsz, e három közül melyik a felebarátja annak, aki a rablók kezére került?”**

³⁶ *E három közül azért kit gondolsz, hogy felebarátja volt annak, a ki a rablók kezébe esett?*

³⁶ E három közül mit gondolsz, melyik lett felebarátja a rablók kezébe esett embernek? –

³⁷ AT ILLE DIXIT: “QUI FECIT MISERICORDIAM IN ILLUM”. ET AIT ILLI IESUS: “VADE ET TU FAC SIMILITER”.

³⁷ „Aki irgalmas szívű volt iránta” – felelte. Jézus így folytatta: „Menj és tégy te is hasonlóképpen.”

³⁷ Az így felelt: »Az, aki irgalmasságot cselekedett vele.« Jézus erre azt mondta neki: »Menj, és te is hasonlóképpen cselekedjél!«

³⁷ „Aki irgalmasságot cselekedett vele” – felelte az. Jézus így szólt hozzá: „Menj és tégy hasonlóképpen.”

³⁷ *Az pedig monda: Az, a ki könyörült rajta. Monda azért neki Jézus: Eredj el, és te is a képen cselekedjél.*

³⁷ Az, aki irgalmas volt hozzá – válaszolta. Jézus erre ezt mondta neki: – Menj, te is cselekedj hasonlóképpen!

1.3. BEHATÁROLÁS

Jézusnak a Jeruzsálem felé vezető útja során írja le az evangélista a törvénytudóval való találkozását, akinek a kérdésére a Mester előbb a törvényre utal (Lk 10,25-29), majd elbeszéli az irgalmas szamaritánusról szóló példázatot (Lk 10,30- 37). Ez utóbbi egyedül Lukácsnál található meg. Ez a párbeszédes keretbe foglalt két részlet tartalmilag szorosan összefügg egymással, egy perikópát alkot a Lukács- evangéliumban (Lk 10,25-37).

1.4. SZÓ SZERINTI ÜZENET

Az evangélista hangsúlyozza, hogy

– A legfontosabb kérdés az életben az, amit feltesz a törvénytudó: Mit kell tenni, hogy örököljük az örök életet? Ebben benne rejlik, hogy az üdvösség elsősorban Isten ajándéka, amit az Úr mindenkinek mint örökség felajánl.

Ugyanakkor az embernek a földi élete során felelősen tennie is kell azért, hogy eljusson a mennyországba. A cselekedetre Jézus kétszer is felhívja a figyelmet:

– „Ezt tedd, és élni fogsz!” (Lk 10,28), „Menj, és te cselekedj hasonlóképpen!” (Lk 10,37)

– A kérdéseinkre a Szentírást, Isten írásba foglalt Szavát, olvasva útmutatást kapunk.

– A legfontosabb parancs a szeretet törvénye, amit ha gyakorol az ember, eljut az örök életre.

– A szeretet egyrészt azt jelenti, hogy minden emberben felfedezzük a felebarátot. Vagyis konkrétan az adott helyzetben azt kell szeretnünk, aki éppen mellettünk van. Másrészt pedig azt jelenti, hogy a másik ember felebarátjává válunk, azaz testvérként fordulunk felé.

– Jézus mint irgalmas szamaritánus arra hív minket, hogy ne menjünk el részvét és együttérzés nélkül a másik ember baja, fájdalma, öröme mellett. Mint a Mester hajoljunk le az elesettek felé, tudjuk meghallgatni, megvigasztalni, segíteni őket lehetőségeink szerint.

– Jézust jelképezi a bajba jutott ember is a történetben, aki szomjazza a gondoskodó szeretetünket. Keresztényként élni azt jelenti, hogy felfedezzük a másokban, elsősorban a szegényben, a nehézségben lévőben Jézust, s testvérként fordulunk felé.

1.5. KULCSSZAVAK RÖVID ELEMZÉSE

ἐπιχέων (*epikheón*): ráönteni (Lk 10,34)

Ez a három szó, ami a szamaritánus cselekedetét írja le, csupán itt található meg az újszövetségi Szentírásban (hapax legomenon). Ezzel az evangélista különösen is hangsúlyozza a szamaritánus tetteinek súlyát, és jelentőségét. Az irgalmas ember az, aki úton van az embertársa felé, s igyekszik enyhíteni, gyógyítani annak nyomorát.

ἐπιβίβασας (*epibibászász*): ráültetni (Lk 10,34)

Ez a kifejezés csak Lukácsnál fordul elő: a szamaritánus felteszi háta állatára a bajbajutott embert (Lk 10,34), a tanítványok felültetik Jézust egy számárra (Lk 19,35), illetve a rómaiak felrakják Pált egy öszvérre, hogy Cezáreába vigyék (ApCsel 23,24). Mindegyik esetben egy állatra ültetnek fel valakit, akit meg akarnak szabadítani (az irgalmas szamaritánus a rablók kezébe került utast, hogy gondoskodni tudjon róla; a katonák pedig Pált, hogy kimenekítsék őt egyes zsidók haragja elől), illetve, aki iránt a hódolatukat fejezik ki ezáltal (Jézus bevonulása a szent városba). Továbbá mind a három alkalommal kapcsolódik az esemény Jeruzsálemhez: a szamaritánus a Jeruzsálemből Jerikóba vezető úton teszi ezt, Jézus Jeruzsálembe megy be a számár hátán, a rómaiak pedig ebből a városból vitetik így Pált Cezáreába a helytartóhoz. A szó tehát a szabadítás, a gondoskodás, a tisztelet szimbólumává válik, ami Jeruzsálemhez kötődik, hiszen ott halt meg és támadt

fel a mindenkiről gondoskodó Jézus Krisztus, a Szabadító, akit megillet minden tisztelet és dicsőítés.

1.6. KONTEXTUÁLIS – KÁNONI PÁRHUZAMOK

Párhuzamok Lukács evangéliumán belül

Lk 7,13 Amikor az Úr meglátta, megesett rajta a szíve és megszólította: „Ne sírj!”

Lk 7,43 Úgy gondolom, az, akinek többet elengedett” – felelte Simon. „Helyesen feleltél” – mondta neki.”

Lk 9,52 Követeket küldött maga előtt. Ezek elindultak, s eljutottak a szamáriaiak egyik falujába, hogy szállást készítsenek neki.

Lk 16,15 De ő kijelentette: „Ti igaznak mondjátok magatokat az emberek előtt, az Isten azonban belelát szívetekbe. Ami az emberek szemében nagy érték, az az Isten előtt megvetést érdemel.”

Lk 18,18-20 Egy előkelő ember megkérdezte: „Jó Mester, mit tegyek, hogy elnyerhessem az örök életet?” Jézus ezt válaszolta neki: „Miért mondasz engem jónak? Senki sem jó, csak az Isten. Ismered a parancsokat: Ne törj házasságot, ne ölj, ne lopj, ne tégy hamis tanúságot, tiszteld apádat és anyádat.”

Szinoptikus és jánosi párhuzamok

Mt 22,34-40 Amikor a farizeusok értesültek róla, hogy a szaduceusokat is elhallgattatta, köréje gyűltek. Hogy próbára tegye, az egyik törvénytudó kérdéssel fordult hozzá: „Mester, melyik a főparancs a törvényben?” Jézus ezt felelte: „Szeresd Uradat, Istenedet teljes szívedből, teljes lelkedből és teljes elmédből. Ez a legnagyobb, az első parancs. A második hasonló hozzá: Szeresd felebarátodat, mint saját magadat. Ezen a két parancson alapszik az egész törvény és a próféták.”

Mk 12,28-31 Egy írástudó is hallgatta a vitát. Amikor látta, milyen találóan megfelelt nekik, megkérdezte tőle: „Melyik az első a parancsok közül?” Jézus így válaszolt: „Ez az első: Halld, Izrael! Az Úr, a mi Istenünk az egyetlen Úr. Szeresd Uradat, Istenedet teljes szívedből, teljes lelkedből, teljes elmédből és minden erődből! A második így szól: Szeresd felebarátodat, mint saját magadat! Ezeknél nincs nagyobb parancs.”

Kánoni elemzés (párhuzamok a Szentírás más könyveiben)

Lev 18,5 Tartsátok meg törvényeimet és parancsaimat; aki megtartja őket, élni fog. Én vagyok az Úr.

Lev 19,18 Ne légy bosszúálló, és ne gyűlölködj néped fiaival. Szeresd embertársadat úgy, mint magadat. Én vagyok az Úr.

Lev 19,16.33 Ne rágalmazd tieidet, és ne törj embertársad vérére. Én vagyok az Úr. (...) Ha idegen lakik veletek földetekben, ne bántsátok.

MTörv 6,5 Szeresd Uradat, Istenedet szíved, lelked mélyéből, minden erőddel!

MTörv 10,12 S most, Izrael, mit kíván tőled az Úr, a te Istened? Csak azt, hogy Uradat, Istenedet féld, az Ő útjain járj, szeresd, és az Úrnak, a te Istenednek szíved, lelked mélyéből szolgálj

Józs 22,5 Csak nagyon vigyázzatok, hogy azokat a parancsokat és törvényeket, amelyeket Mózes, az Úr szolgálja adott nektek, megtartsátok: szeressétek az Urat, a ti Isteneteket, járjatok az ő útjain, tartsátok meg a parancsait, ragaszkodjatok hozzá, s szolgáljatok neki szívetek, lelketek mélyéből.

2Krón 28,15 Ekkor a név szerint megjelölt férfiak felálltak, és gondjukba vették a foglyokat. Mindazokat, akik közülük mezítelenek voltak, felöltöztették a zsákmányból. Ruhát, sarut adtak nekik, étellel, itallal kínálták, sőt olajjal is megkenték őket. Azok számára, akik elerőtlenedtek, gondoskodtak számárról, és visszavezették őket testvéreikhez Jerikóba, a pálmák városába. Azután visszatértek Someronba.

Neh 9,29 Intetted őket, hogy térjenek vissza törvényedhez, de kevélyen ellenszegültek. Nem hallgattak parancsaidra, vétkeztek törvényeid ellen, amelyek életet adnak az embernek, ha megtartja őket. Lázadoztak ellened, megkeményítették nyakukat és nem engedelmeskedtek.

Ez 20,21 De a fiaik is fellázadtak ellenem, s nem igazodtak törvényeimhez, nem tartották szem előtt és nem teljesítették parancsaimat, amelyeket meg kell tartania annak, aki élni akar, s megszegették szombatjaimat. Azt gondoltam, rájuk zúdítom haragomat és kitöltöm rajtuk bosszúmat a pusztában.

2. MEDITATIO – ELMÉLKEDÉS

2.1. PATRISZTIKUS NÉZŐPONT

Alexandriai Szent Cirill: Az Úr megkérdezi a törvénytudót: A három közül ki az igazi felebarátja annak, aki a rablók kezébe került? Az pedig ezt válaszolta: Az, aki részvétellel volt iránta. Mert hiszen sem a pap, sem a levita nem lett a szenvedő felebarátja, hanem az a valaki lett az, aki irgalommal volt iránta; mert értéktelen a papság méltósága és a törvény tudománya, hogyha nincs bizonyítva jó cselekedetek által.

2.2. TANÍTÓHIVATALI NÉZŐPONT

2.2.1. KATOLIKUS EGYHÁZ KATEKIZMUSA

299. Ha Isten bölcsességgel teremt, akkor a teremtés rendezett: „Te pedig mindent mérték, szám és súly szerint rendeztél el” (Bölcs 11,20). Az örök Igében és az örök Ige által – aki a „láthatatlan Isten képmása” (Kol 1,15) – alkotott teremtés az embernek van szánva és rá irányul, Isten képmására, reá, aki személyes kapcsolatra hivatott Istennel. Értelmünk, részesedvén az isteni értelem világosságában, meg tudja érteni azt, amit Isten a teremtés által mond nekünk, igaz nagy fáradsággal és alázatos és tiszteletteljes lelkülettel a Teremtő és az Ő műve iránt. Az isteni jóságból eredő teremtés részesedik ebből a jóságból („És Isten látta, hogy jó, (...) nagyon jó”: Ter 1,4.10.12.18.21.31). Isten ugyanis a teremtést

az embernek szóló ajándéknak szánta, mint neki szóló és rábízott örökséget. Az Egyháznak többször is meg kellett védenie a teremtés jóságát, beleértve az anyagvilág jóságát is.

381. Az ember eleve arra rendeltetett, hogy Isten emberré lett Fiának – „aki a láthatatlan Isten képmása” (Kol 1,15) – képmása legyen, hogy Krisztus a fivérek és nővérek sokaságának elsősülöttje legyen.

1931. Az emberi személy tisztelete föltételezi ennek az elvnek a tiszteletben tartását: „minden egyes embernek a felebarátot – kivétel nélkül – úgy kell tekintenie, mint saját »alteregóját«, gondoskodva elsősorban az életéről és a hozzá szükséges eszközökről”. A saját erejével semmiféle törvényhozás nem tudja kizárni a félelmeket, az előítéleteket, a gőg és a vak önszeretete (egoizmus) magatartását, amelyek ellenkeznek a valóban testvéri társadalom berendezkedésével. E cselekvésmódokat csak a szeretet szünteti meg, mely minden emberben megtalálja a „felebarátot”, a testvért.

1932. A kötelesség, hogy mások felebarátja legyünk és tevékenyen szolgáljunk nekik, még sürgetőbbé válik, ha a szóban forgó személyek bármilyen szempontból különösen ínséget szenvedők. „Amit a legkisebb testvéreim közül egynek is tettetek, nekem tettétek” (Mt 25,40).

1933. Ugyanez a kötelesség kiterjed azokra is, akik másként gondolkoznak vagy cselekednek, mint mi. Krisztus tanítása oly messzire megy, hogy a bántások bocsánatát kéri, és a szeretet parancsát, mely az új Törvény sajátossága, kiterjeszti valamennyi ellenségre. Az evangélium szellemében történő szabadítás összeegyeztethetetlen az ellenségnek mint személynek gyűlöletével, de nem a rossz gyűlöletével, amit az mint ellenség művel.

2447. Az irgalmasság cselekedetei azok a karitatív cselekedetek, melyekkel felebarátunk segítségére sietünk testi és lelki szükségleteiben. A tanítás, a tanácsadás, a vigasztalás, a bátorítás az irgalmasság lelki cselekedetei, miként a megbocsátás és a türelmes elviselés is. Az irgalmasság testi cselekedetei az éhezőknek ételt adni, a hajléktalanoknak szállást adni, a ruhátlanokat fölruházni, a betegeket és börtönben levőket látogatni, a halottakat eltemetni. E tettek közül a szegényeknek adott alamizsna a testvéri szeretet egyik fő tanúságtétele, ugyanakkor az igazságosság gyakorlása, amely tetszik Istennek:

„Akinek két ruhája van, az egyiket adja oda annak, akinek egy sincs; s akinek van ennivalója, tegyen hasonlóképpen” (Lk 3,11). „Adjátok oda inkább, ami benne van, a rászorulóknak, és akkor tiszták lesztek egészen” (Lk 11,41). „Ha valamelyik testvérnek nem volna ruhája és nem volna meg a mindennapi tápláléka, és egyiktek így szólna hozzá: »Menj békében, melegedj, és lakjál jól«, de nem adnátok meg neki, amire testének szüksége van, mit használna?” (Jak 2, 15–16)

1465. Amikor a pap a bűnbocsánat szentségét kiszolgáltatja, a jó Pásztor szolgálatát végzi, aki keresi az elveszett bárányt; az irgalmas szamaritánusét, aki bekötözi a sebeket; az atyáét, aki a tékozló fiúra vár és visszatértekor szeretettel fogadja; az igazságos bírót, aki személyválogatás nélkül hoz igazságos és irgalmas ítéletet. Egyszóval a pap Isten bűnös iránti irgalmas szeretetének jele és eszköze.

203. Isten kinyilatkoztatta magát népének, Izraelnek azáltal, hogy megismertette vele a Nevét. A név a lényeket, a személy identitását és életének értelmét fejezi ki. Istennek van neve. Nem névtelen erő. A nevet megmondani azt jelenti, hogy megismerteti magát másokkal, bizonyos értelemben kiszolgáltatja magát azáltal, hogy hozzáférhetővé, mélyebben megismerhetővé és megszólíthatóvá, mégpedig személyesen megszólíthatóvá teszi magát.

291. „Kezdetben volt az Ige (...) és Isten volt az Ige. (...) minden általa lett, és nélküle semmi sem lett, ami lett” (Jn 1,1–3). Az Újszövetség kinyilatkoztatja, hogy Isten mindent az örök Ige, az Ő szeretett Fia által teremtett. „Benne teremtett mindent a mennyben és a földön. (...) Minden általa és érte teremtetett. Ő előbb van mindennél, és minden Őbenne áll fenn” (Kol 1,16–17). Az Egyház hite hasonlóképpen állítja a Szentlélek teremtettségét is: Ő, akiről valljuk, hogy „elevenítő”, „Teremtő Lélek” („Veni Creator Spiritus”), „a jóság Forrása”.

331. Krisztus az angyalok világának középpontja. Ők az ő angyalai: „Amikor az Emberfia eljön dicsőségében és vele mind az angyalok...” (Mt 25,31). Övéi, mert általa és érte teremtettek: „Mert benne teremtett mindent a mennyben és a földön; a láthatókat és a láthatatlanokat: a trónusokat, az uralmakat, a fejedelemségeket és a hatalmasságokat; minden általa és érte teremtetett” (Kol 1,16). Még inkább az övéi, mert üdvözítő tervének hírnökeivé tette őket: „Nemde ők mind szolgáló lelkek? Azok szolgálatára vannak rendelve, akik majd öröklük az üdvösséget.” (Zsid 1,14)

703. Isten Igéje és az Ő Lehelete ott van minden teremtmény léte és élete eredeténél:

A Szentlelket megilleti, hogy éltesse és megszentelje a teremtést, és uralkodjék rajta, mert Ő az Atyával és az Igével egylényegű Isten (...). Mivel Isten az Atyában és a Fiúban ad erőt minden teremtménynek, és őrzi őket.

2.2.2. PÁPAI GONDOLATOK

SZENT II. JÁNOS PÁL PÁPA VERITATIS SPLENDOR KEZDETŰ ENCIKLIKÁJA

14. (...) Nem azt jelenti, hogy Jézus a felebaráti szeretetet az istenszeretet elé akarná helyezni, vagy egyenesen el akarna tőle szakítani. Ennek ellenkezőjét bizonyítja a törvénytudóval folytatott dialógusa. A törvénytudónak, aki a gazdag ifjúéhoz nagyon hasonló kérdést tett föl, Jézus az isten és a felebaráti szeretet két parancsát idézi (vö. Lk 10,25-27) és figyelmezteti rá, hogy csak ezek megtartása vezet az örök életre: „Tedd ezt és élni fogsz” (10,28). Jellemző, hogy a parancsolatok közül épp a második kelti föl a törvénytudó kíváncsiságát és kérdését: „Ki az én felebarátom?” (10,29) A Mester az irgalmas samaritánus példabeszédével válaszol, amely kulcs a felebaráti szeretet parancsának teljes megértéséhez (10,30-37).

A két parancsolat, melyektől „függ az egész Törvény és a Próféták” (Mt 22,40), szorosan összetartozik és kölcsönösen áthatja egymást. Elválaszthatatlan egységüket Jézus életével és szavaival tanúsította: küldetése a megváltó kereszten éri el tetőpontját (vö. Jn 3,14-15), mely jelzi, hogy az Atya és az emberiség iránti szeretete egymástól elválaszthatatlan (vö. 13,1).

Mind az Ó-, mind az Újszövetség kifejezetten állítja, hogy a felebaráti szeretet nélkül, mely a parancsolatok megtartásában válik konkréttá, lehetetlen az igaz istenszeretet. Szent János rendkívüli erővel írja: „Ha valaki azt mondja: „Én szeretem Istent” és gyűlöli a felebarátját, hazug az. Aki tehát nem szereti a felebarátját, akit lát, nem szeretheti Istent, akit nem lát.” (1Jn 4,20)

Az evangélista összhangban van Krisztus erkölcsi prédikációjával, mely csodálatos és páratlan módon fejeződött ki az irgalmas szamaritánus példabeszédében (vö. Lk 10,19-37) és az utolsó ítéletről szóló „beszédben”. (vö. Mt 25,31-46)

SZENT II. JÁNOS PÁL PÁPA EVANGELIUM VITAE KEZDETŰ ENCIKLIKÁJA

41. (...) Jézus szavaival és tetteivel tovább magyarázza az élet sérthetetlenségére vonatkozó parancsolat pozitív követelményeit. Ezek már az Ószövetségben jelen voltak, ahol a törvények biztosítani és oltalmazni akarták a gyenge és fenyegetett életet: a jövevényt, az özvegyet, az árvát, a beteget, a szegényt s általában a még meg nem született életet. Jézussal ezek a pozitív követelmények új erőt és lendületet kaptak, s teljes terjedelmükben és mélységükben mutatkoznak meg: a testvér életének gondozásától (testvéren értve a családtagot, a nép tagját és az Izrael földjén élő jövevényt) az idegennel való törődésen át egészen az ellenség szeretetéig.

Az idegen már nem idegen annak, akinek – az irgalmas szamaritánus példabeszédének tanítása szerint – minden szükségét szenvedőt a felebarátjának kell tekintenie egészen addig, hogy felelősséget vállal az életéért. Az ellenség sem ellenség többé annak, akinek szeretnie kell őt és „jót kell vele tennie”, azáltal, hogy ingyen és készségesen segítségére siet szükségében. Ennek a szeretetnek a csúcsa az ellenségeért való imádság, mely a Gondviselő Istennel tesz hasonlóvá a szeretetben: „Én pedig azt mondom nektek, hogy szeressétek ellenségeiteket és imádkozzatok üldözőitekért. Így lesztek fiaim mennyei Atyátoknak, aki fölkelte napját jókra is, gonoszokra is, és esőt ad jóknak is, bűnösöknek is.”

Így Isten parancsolatának, mely az emberi életet oltalmazza, a legmélyebb szempontja az, hogy tiszteletet és szeretetet követel minden személy iránt és mindenki élete iránt. Ez az a tanítás, mellyel Pál apostol Jézus szavát visszhangozva a római keresztényekhez fordul: „A parancs: ne törj házasságot, ne ölj, ne lopj, másét ne kívánd, s ami egyéb parancs még van, mind ebben az egyben foglaltatik össze: Szeresd felebarátodat, mint önmagadat. A szeretet nem tesz rosszat a felebarátnak: a törvény tökéletes teljesítése a szeretet.”

„Növekedjete és szaporodjatek, töltsétek be a földet és hajtjátok uralmatok alá”: az ember felelőssége az étlettel kapcsolatban.

SZENT II. JÁNOS PÁL PÁPA RECONCILIATIO ET POENITENTIA KEZDETŰ APOSTOLI BUZDÍTÁSA

16. Egyes bűnök már tartalmuknál fogva a felebarát (vagy az Evangélium szavával a testvér) ellen irányulnak. Ezek Istent sértik, mert a felebarátnak ártanak.

Ezeket szociális bűnöknek nevezzük, és ez adja a második értelmezést.

Ebben az értelmezésben szociálisak a felebaráti szeretet ellen elkövetett vétkek, különösen Krisztus törvényében, mert itt arról a második parancsról van szó, „mely az

elsőhöz hasonló”. Ugyancsak szociális bűn, ami az igazságosság ellen irányul, akár személy és személy, személy és közösség vagy közösség és személy vonatkozásában. Minden bűn szociális, mely az emberi személy jogait sérti, kezdve az élethez való jogtól – itt nem lehet kivétel a születendő gyermek joga sem – az egyesek testi épsége ellen irányuló dolgokig minden, ami mások szabadságát korlátozza, különösen az Istenben való hitet és az ő tiszteletének oly fontos szabadságát; a felebarát méltóságát és tiszteletét érintő bűnök. Közösségi minden bűn, amely a közjót és annak feltételeit sérti, az állampolgárok jogainak és kötelességeinek tág területén. Szociális bűn terheli a felelős politikusokat, közgazdászokat, a munkaügyi intézőket, akik rendelkezéseikkel vagy mulasztásukkal – bár megtehetnék – nem fáradoznak kellő okossággal a közjólét emelésén a követelményeknek és a lehetőségeknek megfelelő reformokkal; és a dolgozókat is, akik nem teljesítik munkahelyi kötelességüket, akár távolmaradással, akár szervezetlen munkával, ki nem használva a lehetőségeket, melyek nekik maguknak, családjuknak és az egész társadalomnak javát szolgálhatná.

XVI. BENEDEK PÁPA DEUS CARITAS EST KEZDETŰ ENCIKLIKÁJA

14. (...) A Krisztussal való egyesülés egyidejűleg egyesülés mindazokkal, akiknek Ő ajándékozza magát. Krisztust nem birtokolhatom egyedül, csak másokkal közösségben, akik már az övéi, vagy az övéi kell hogy legyenek. A szentáldozással kiemel önmagamból és magához, ugyanakkor a többi keresztténnyel egységbe von. „Egy test” leszünk, eggyé olvadt létező leszünk.

Az istenszeretet és a felebaráti szeretet most valóban egyesül: a megtestesült Isten von mindnyájunkat önmagába. Ebből érthető, miért lett az agapé az Eucharisztiaának is neve: benne Isten agapéja testileg jön hozzánk, hogy bennünk és általunk tovább hasson. Csak ezen a krisztológiai-szentségi alapon lehet helyesen megérteni Jézusnak a szeretetről szóló tanítását. Az, hogy a Törvényt és a Prófétákat az isten- és a felebaráti szeretet kettős parancsára vezeti vissza, hogy az egész hívő létet erre a megbízatásra összpontosítja, nem pusztán morál, mely a Krisztusba vetett hit és az Ő szentségi jelenléte mellett önállóan megállna; hanem a hit, kultusz és étosz egyetlen valóságként hatják át egymást, mely az Istennel való találkozásban agapévá alakul. A kultusz és étosz megszokott szembeállításával ezzel magától eltűnik: magában a „kultuszban”, az eucharisztikus közösségben van jelen a szeretettség (a szeretet, amit kapunk) és a szeretet továbbadása. Az az Eucharisztia, mely nem válik tevékeny szeretetté, önmagában töredékes. És fordítva – amint ezt az alábbiakban még részletesebben át kell gondolnunk – a szeretet „parancsa” egyáltalán azért lehetséges, mert nem pusztán követelmény: a szeretet azért „parancsolható”, mert előzően ajándékba kaptuk.

Ezen az alapon kell Jézus nagy példabeszédeit megértenünk. A dúsgazdag (vö. Lk 16,19-31) a kárhozat helyén azért jajgat, hogy vigyék hírvül a testvéreinek, mi történt övele, aki a szükségét szenvedő szegényen egyszerűen keresztülnézett. Jézus szinte folytatja ezt a jajkiáltását és felénk mondja, hogy figyelmeztessen, s ezáltal a helyes útra tereljen bennünket. Az irgalmas szamaritánus példabeszéde (vö. Lk 10,25-37) mindenekelőtt két fontos dolgot közöl. A „felebarát” addig alapjában az izraelitákat és az Izrael földjén megtelepedett idegeneket, azaz egy ország és egy nép szolidáris közösségét jelentette. Most ez a határ eltűnik: mindaz, akinek szüksége van rám, s akin segíteni tudok, a felebarátom.

A „felebarát” fogalma egyetemessé válik, mégis konkrét marad. Annak ellenére, hogy minden emberre kiterjed, nem egy kötelezettségek nélküli távszeretet kifejezője, hanem itt és most gyakorlati beavatkozásomat követeli. Az Egyház feladata marad, hogy e távoli és közeli pontok összekapcsolását mindig újra értelmezze tagjai gyakorlati életében. S végezetül hangsúlyozottan kell említenünk az utolsó ítélet nagy példázatát (vö. Mt 25,31-46), amikor a szeretet válik egy-egy emberi élet értéke vagy értéktelensége fölötti végső ítélet mércéjévé. Jézus azonosítja magát a szükségét szenvedőkkel: az éhezőkkel, a szomjazókkal, az idegenekkel, a ruhátlanokkal, a betegekkel és a foglyokkal. „Amit egynek a legkisebb testvéreim közül tettetek, nekem tettétek” (Mt 25,40). Az isten- és felebaráti szeretet összeolvad: a legkisebbekben magával Jézussal és Jézusban Istennel találkozunk.

2.3. LITURGIKUS NÉZŐPONT

2.3.1. AZ EVANGÉLIUMI SZAKASZ KAPCSOLÓDÁSI PONTJAI A SZENTMISE SZERTARTÁSÁNAK EGYÉB SZÖVEGEIVEL

A mai *evangélium* (Lk 10,25-37) az irgalmas samaritánus történetét beszéli el, kiegészítve az előtte olvasható és hozzá kapcsolódó kérdést az üdvösség elnyerését illetően, mely kiemeli szeretet törvényének elsődleges és alapvető voltát.

A *kezdő könyörgés* azért imádkozik, hogy Krisztus követéséhez méltóan tudjunk élni:

„Add meg híveidnek, hogy elutasítsunk mindent, ami a keresztény névvel ellenkezik, és vállaljuk, ami méltó hozzá”. Az *olvasmány* (Mtörv 30,10-14) a törvényről szól, mely „Egészen közel van hozzád a törvény, a szádban és a szívedben, így hozzá szabhatod tetteidet”. Kapcsolatba hozható az evangéliummal azt illetően is, hogy az embertársaink mindig ott vannak mellettünk, így a felebaráti szeretet gyakorlásának sürgető volta is mindig aktuális és jelenvaló.

A két választható *válaszos zsoltár* közül az első (Zsolt 68,14 és 17.30-31.33-34.36ab és 37) az irgalmas samaritánus példabeszédével összhangban az Úr irgalmasságát hirdeti, mely indítékot ad arra, hogy mi is hozzá hasonlóan járjunk el életünk során.

„Én azonban szegény vagyok és szenvedek, de szabadításod, Istenem, fölemel engem... Mert az Úr meghallgat minden szegényt, és foglyait nem hagyja magukra”. A *második* választható *válaszos zsoltár* (Zsolt 18,8.9.10.11) pedig az Isten törvényének nagyságát és jóságát hirdeti: „Az Úr végzése igaz, megvidámítja a szívet... Az Úr parancsa világos, fényt nyújt a szemnek... Értékesebb az aranyból, és a legdrágább drágakőnél. Édesebb a méznél, a csorduló lépes méznél”. Az *alleluja vers* (Jn 6,63c. 68c) szintén az Úr tanítását dicséri, melynek magja a mai evangéliumban található összefoglalva: „Uram, tanításod lélek és élet, örök életet adó igéid vannak”.

Ezt megelőzően még a *szentleckét* (Kol 1,15-20) hallhatjuk, mely Jézus Krisztus szerepét hirdeti, aki „előbb van mindennél, és minden benne áll fenn”. Az ő tanítása az önfeláldozó szeretet köré rendeződik, mely békességet és örök életet szerez az embereknek. „Ő a testnek, az Egyháznak a feje. Ő a kezdet, az elsősülött a halottak közül, hogy övé legyen az elsőség mindenben”, így egyedül az ő parancsa és életpéldája a követendő út számunkra.

A jézusi útmutatás követéséért fohászkodunk az *egyetemes könyörgésekkel*. A *bevezető papi ima* az „emberszeretetet kegyelmét” kéri az Úrtól. Majd az a kérés hangzik el, „Hogy az Egyház pásztorai ne a holt betű, hanem az éltető Lélek szolgálói legyenek!” (első könyörgés) – ahogyan az evangéliumi szamaritánus példáján láthattuk. A többi könyörgés hasonlóan a példabeszédhez, a segítő szeretet kapcsán hangzik el: „Hogy az államok vezetői a segítő szeretet szellemében gyakorolják hatalmukat!” (második könyörgés); „Hogy egyházközségünk hívei mindig készen álljanak embertársaik megsegítésére!” (harmadik könyörgés); „Hogy betegeink és magukra maradó embertársaink ne legyenek irgalmas segítség nélkül” (negyedik könyörgés); „Hogy kegyelmeddel segíthessük mindazokat, akiket a bűn kifosztott és megsebesített!” (ötödik könyörgés); „Istenünk! Segíts kegyelmeddel, hogy ne az önzés és részvétlenség vezessen bennünket, hanem a segítő szeretet legyen életünk legfőbb gondja!” (*papi záró fohász*).

2.3.2. LITURGIKUS ÉNEKEK

Vigyázz reánk, Urunk (616)

http://nepenektar.hu/idoszak/evkozi_ido/liturgia/215/gr/811/vigyazz-reank-urunk-custodi-me

GITÁROS ÉNEKEK

Exaltabo te, Deus meus (Taize)

<https://www.youtube.com/watch?v=PIG3jXmfZZY>

2.4. PEDAGÓGIAI NÉZŐPONT

2.4.1. EVANGÉLIUM TÉMÁJÁT FELDOLGOZÓ IRODALMI MŰ

Az ő reg néni

Magával utazott az öreg néni, ugye? – kérdezte a kalauz, miközben elvette tőlem a menetjegyet.

Bólintottam.

– Minden reggel felszáll erre a vonatra. Majd keres valakit, és mindig gondosan ügyel arra, hogy olyan ember legyen, akivel még nem találkozott. Kiválaszt egy idős hölgyet vagy egy fiatal fiút, nem számít neki se a kor, se a származás, csak, hogy legyen egy üres hely mellette. Leül, és a tíz perc alatt, míg megérkezünk a szomszéd faluba, egy pillanatra sem csukja be a száját. Borzalmas egy öregasszony – jegyezte meg gúnyosan.

– Engem egyáltalán nem zavart. Csak egy beszédes néni, nem több. – A kalauzt láthatóan nagyon meglepte, hogy nem helyeselt és nem értettem egyet vele. Visszaadta a lekezelt jegyet, majd elindult kifelé. Az ajtóban azonban váratlanul megfordult:

– Tudja, a legérdekesebb az, hogy egyetlen kenyérért kel útra minden reggel. Ő mondta nekem egyszer, azért teszi, mert a szomszéd faluban finomabbat süt a pék.

– A kenyér csak ürügy. Nem ez a valódi oka, hogy minden reggel vonatra száll. – A férfi meglepetten lépett vissza a folyosóról, levetette kalapját, majd leült velem szemben. Érdekelte, mit tudhat egy utas egyetlen út alapján, amit ő hónapok alatt nem vett észre

– Akkor mi lenne a valódi ok?

– Az a tíz perces út, míg a vonat az egyik faluból a másikba ér. Neki az utazás nem a szükséges rossz, mint legtöbbünknek, akik itt ülünk a fülkékben, és percenként többször figyeljük az óránkat, hátha attól majd gyorsabban telik az idő. Őt az a tíz perces út tartja életben, és nem a kenyér, amit hazavisz. A történeteit táplálják, melyeket újra és újra átél, mialatt meséli nekem, vagy épp magának. Tudja, én csodálom őt, hogy mindennap korán felkel egy beszélgetésért. Feladhatná ő is, panaszkodhatna, hogy fáj a lába, és milyen keserű minden este, mikor magányosan fekszik le, de nem mondja, ahogy azt sem, mennyire fájdalmas reggelente erőt meríteni megtépázott lelkéből, hogy bal lába után a jobbal is lépjen. A szavai, de még a tekintete is végig csak azt suttogja, ő még élni akar. Csak egy kíváncsi szempár kell neki tíz percre. Ezt pedig nem tagadhatjuk meg tőle, nem igaz?

– Ma szerda van. Maga megadta neki, hogy legyen csütörtökje is. Remélem, holnap felszáll valaki, aki a pénzteket is megteremti.

Azzal felvette kalapját, majd kísértelt az ajtón. Folytatta a munkáját, és én soha többé nem láttam.

A mosoly

Antoine de Saint-Exupéry a spanyol polgárháborúban is részt vett a köztársaságiak oldalán. Ez az időszak ihlette „A mosoly” (Le sourire) című elbeszélését. A történet szerint ellenséges fogságba esett, és börtönbe zárták. Őrei rideg tekintetéből és a durva bánásmódból biztosra vette, hogy másnap kivégzik. Így gondolkodott az író:

Nem volt kétséges, hogy halálra szánnak. Remegtem az idegességtől. A zsebeimben kutattam, hátha maradt valahol egy cigaretta a motozás után. Találtam is egyet, de reszkető ujjammal alig tudtam az ajkamhoz emelni. Ekkor ráeszméltem, hogy gyufám sincs, elvették tőlem.

Cellám rácsán át az őrré néztem. Ügyet sem vetett rám. Végére is ki törődik egy senkivel, egy hullajelölttel? Spanyolul kiszóltam neki:

– Nem tudna tüzet adni, kérem?

Felém pillantott, vállat vont, és odajött, hogy meggyújtsa a cigarettámat. Eközben a tekintetünk óhatatlanul találkozott. Ebben a pillanatban elmosolyodtam. Nem tudom miért tettem. Talán az idegességem miatt, talán azért, mert amikor testközelbe kerülünk valakivel, nehéz megállni a mosolygást. Akárhogy is, mosolyogtam. Ebben a másodpercben mintha egy szikra húzott volna ívet a két szív, a két emberi lélek között. Nyilván önkéntelenül az őrré is viszonzta mosolyomat a rácson túlról. Már felparázslott a cigarettám, de ő ott maradt a közelemben, egyenesen a szemembe nézett, és egyre mosolygott.

Én is tovább mosolyogtam, most már abban a tudatban, hogy nem egyszerően egy börtönőrt, hanem egy embert látok magam előtt. A tekintete mintha új távlatokat nyert volna.

– Van gyermeke? – kérdezte.

– Igen, nézze – vettem elő a tárcámat, és idegesen kotorásztam benne a családi fotók után. Ő is előhúzta gyerekei képét, és arról beszélt, milyen jövőt tervez nekik. A szemem

megtelt könnyel. Elmondtam neki mennyire félek, hogy nem láthatom többé viszont a családomat, nem láthatom felnőni a gyermekeimet. Az ő szemébe is könnyek szöktek.

Hirtelen egy szó nélkül kinyitotta a zárka ajtaját, és némán kiengedett. Kivezetett az épületből, nesztelenül a kertek alatt, kikísért a városból.

A település szélén elengedett, s továbbra is szótlanul, sarkon fordult és otthagyott.

Gerő Sándor- A samaritánus titka

Szenvedő felebarátján
miért segített a Samaritánus?

Mert jó volt a szeme.
Meglátta a könnyeket,
és a véres, halálos sebet,
mit más nem gyógyíthat,
csak a felebaráti szeretet.

Mert jó volt a szíve.
A nemes lelkek törvénye szerint
örült, hogy segíthetett.
Jutalmat nem várt,
mert az volt a jutalma,
hogy életet menthetett.

Mert erős volt a keze.
Mégis gyöngéden emelte
nemes terhét, le nem ejtve.
Keze a vértől nem volt tiszta,
de ez a vér tisztított
mert nem ő ontotta.

Mert jó volt a lába.
Kész volt gyalog menni,
a beteget figyelve,
Nem akart addig pihenni,
míg felebarátját el nem helyezte,
a vendégfogadó házba.

Istenem, adj nekem is
jó szemet, szívet, kezet, lábat,
mert az élet jerikói útján
vérző testvéreim engem is várnak!

2.5. KÉRDÉSEK AZ EVANGÉLIUMHOZ

- Felebarátként tekintek-e azokra az emberekre, akik bosszantanak, esetleg bántanak, vagy akiknek nem tudom elfogadni a véleményét, nézeteit?
- Hogyan fordulok oda ahhoz az emberhez, aki éppen mellettem van?

3. ORATIO – IMÁDSÁG

A szentmise első könyörgése

Istenünk, te megmutatod igazságod fényét a tévelygőknek, hogy visszataláljanak a helyes útra. Add meg híveidnek, hogy elutasítsunk mindent, ami a keresztény névvel ellenkezik, és vállaljuk, ami méltó hozzá. A mi Urunk, Jézus Krisztus, a te Fiad által, aki veled él és uralkodik a Szentlélekkel egységben, Isten mindörökkön örökké. Ámen.

Imádság

Mennyei Atyám, Jézus nevében kérlek, küldd el Szentlelkedet, hogy minden emberben meglássam Fiadat, s testvérként tudjak felé lépni. Ámen.

4. CONTEMPLATIO – SZEMLÉLŐDÉS

Mester, mit tegyek, hogy elnyerjem az örök életet? (Lk 10,25–37)

(Forrás: Shutterstock)

5. CONDIVISIO – MEGOSZTÁS

Örömhír megfogalmazása: Nekem ebben a szakaszban az az örömhírem, hogy...

- Jézus engem is meghív arra, hogy váljak felabaráttá mások számára.
- Az Úr hozzám is lehajolt, hogy gyengéden felemeljen, felszabadítson, örök életet adjon.

6. ACTIO – TETTEKRE VÁLTÁS

Tanúságtétel megfogalmazása: Az evangéliumi szakasz arra ösztönöz, hogy...

- Jézus szavai nekem is szólnak: „Menj és tégy te is hasonlóképpen!”
- Forduljak testvérként a mellettem lévő embertársam felé!

IMPRESSZUM

A *Lectio divina segédanyagok*, amiknek felépítése a *lectio divina* módszer felosztását követi, segítik az evangéliumi szakasz imádságos elmélyítését.

Lectio divina segédanyag, Évközi 8. vasárnap („C” év)

Borítófotó © Shutterstock

A Biblia szövegének fordításait a következő forrásokból vettük át:

- liturgikus szöveg: igenaptar.katolikus.hu (utolsó letöltés 2020. szeptember 18.)
- a görög szöveget az SBLGNT (utolsó letöltés 2020. május 11.)
- latin fordítás: Vatikan online archivuma (utolsó letöltés 2020. május 14.)
- további magyar fordítások: szentiras.hu (utolsó letöltés 2020. május 12.)

Alexandriai Szent Cirill gondolatait a Catena Aurea német nyelvű kiadvány alapján Asztalos Livia fordította.

Katolikus Egyház Katekizmusa: archiv.katolikus.hu/kek (utolsó letöltés 2020. május 15.)

Pápai gondolatok: regi.katolikus.hu (utolsó letöltés 2020. szeptember 14.)

Az öreg néni – http://www.kalazanci.ro/tortenetek.html#Az_%C3%B6reg_n%C3%A9ni

A mosoly – http://www.kalazanci.ro/tortenetek.html#Ac%C3%A9lozd_meg_magad_%C3%A9s_menj_tov%C3%A1bb!

Gerő Sándor- A samaritánus titka –

http://erdelyikereszttyenek.network.hu/kepek/vers_keppel_kedves_versek_idezetek_gyujtemenye_2018_evben/ge_ro_sandor_a_samaritanus_titka

A *Lectio divina segédanyag* összeállításában a *lectio divina* munkacsoport működött közre, melynek vezetője

Nyúl Viktor, egykori és jelenlegi tagjai pedig: Asztalos Gábor Tamás, Asztalos Livia, Csonka Laura, Endrédi Melinda, Geiszelhardt Sára, Görföl Tibor, Grász-Szily Boglárka, Haász Rebeka Anna, Fazekas Zsófia, Hegyi László, Járai Ferenc, Máté Mária Magdolna Teréz nővér, Mohay Réka, Molnár Dzszenifer, Nyúlné Révfalvi Ildikó, Paal Ágnes, Rácz Dávid, Rácz Édua Anna, Roszkopf Rita, Sárszegi Judit, Szabóné Nagy Katalin, Vermes Nikolett, Zimonyi Géza.

Ezen kiadvány tartalma szerzői jogi védelem alatt áll. A szerzői jogok tulajdonosai a fentebb említett esetekben az ott megjelölt jogtulajdonosok, külön meg nem jelölt esetekben a Pécsi Egyházmegye. Hitbuzgalmi és lelkipásztori célra a kiadvány anyaga szabadon felhasználható.

Kiadja a Pécsi Egyházmegye, 2022

7621 Pécs, Dóm tér 2.

E-levelezési cím: lectio.divina@pecs.egyhazmegye.hu

Honlap: lectiodivina.hu